

соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються; б) заохочення всіх членів суспільства, насамперед чоловіків і хлопців, до активного сприяння запобіганню домашньому насильству [2].

Таким чином, запобігання домашньому насильству є сьогодні одним із важливих напрямків суспільного розвитку, яке є не лише соціальною проблемою, а насамперед, проблема захисту постраждалих. Домашнє насильство є одним із найаморальніших та неприпустимих явищ, яке у період війни може лише загострюватися і при цьому залишатися невидимим.

Література

1. Павліченко К. Попри виклики війни, українці не замовчують насильство, а держава продовжує напрацювати механізми протидії. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news>
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
3. Як Стамбульська конвенція допоможе протидіяти гендерно зумовленому та домашньому насильству? URL: <https://la-strada.org.ua/novyny>

УДК 343(043.2)

Захарчук Н.П., здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Расторгуєв О.В., старший викладач

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОЇ ПРАВОВОЇ ПРОЦЕДУРИ ОБШУКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Обшук, будучи однією з невербальних слідчих (розшукових) дій, є достатньо ефективним засобом збирання та перевірки доказів у кримінальному провадженні. Разом з тим, для забезпечення допустимості отриманих у результаті його проведення фактичних даних, необхідним є чітке дотримання вимог КПК як у звичайний період, так і в умовах воєнного стану.

На сьогодні відсутнє легальне визначення поняття «обшук», у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України) зазначена лише мета його проведення. Тому варто дослідити думки вчених з цього приводу.

Шепітько В.Ю. дійшов висновку про те, що обшук – це слідча дія, змістом якої є примусове обстеження приміщень і споруд, ділянок місцевості, окремих громадян з метою відшукування і вилучення предметів,

що мають значення у справі, а також виявлення розшукуваних осіб [1, с. 277]. Найбільш доцільним на нашу думку є трактування даного поняття Рибіковою Г.В. та Грековою Л.Ю., які під поняттям «обшук» розуміють: слідчі (розшукові) дії, які проводяться на підставі рішення уповноваженої особи за наявності підстав вважати, що внаслідок примусового обстеження приміщень, споруд, ділянок місцевості, автотранспортних засобів, окремих громадян можливі виявлення та фіксація відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб [2, с. 184].

12 серпня 2014 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції». Відповідно до даного ЗУ на прокурора покладається виконання повноважень слідчого судді з розгляду клопотань про дозвіл на обшук та винесення відповідної ухвали. Умовами, при яких допускається застосування зазначеного особливого режиму є [4]:

1) воєнний, надзвичайний стан або проведення антитерористичної операції;

2) неможливість виконання у встановлені законом строки слідчим суддею своїх повноважень, передбачених ст.ст. 234, 235 КПК України. Таку новелу варто вважати позитивним витком кримінального процесу, оскільки вона запобігає втраті доказової інформації та порушенню прав особи, яка потрапила у сферу кримінального судочинства.

Статею 64 Конституції України, передбачено, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України [3]. Зокрема, у ст. 13 КПК зазначається про те, що не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим судовим рішенням, крім випадків, передбачених КПК України [4].

Результат законотворчої діяльності щодо обмеження права особи на недоторканність житла чи іншого володіння в умовах воєнного стану заключився у змісті пункту 1 частини 1 статті 615 КПК України, відповідно до якого, «при проведенні обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи, якщо залучення понять є об'єктивно неможливим або пов'язано з потенційною небезпекою для їхнього життя чи здоров'я, відповідні слідчі (розшукові) дії проводяться без залучення понять. У такому разі хід і результати проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи в обов'язковому порядку

фіксуються доступними технічними засобами шляхом здійснення безперервного відеозапису» [4].

Отже, саме по собі спрощення процедури проведення обшуку у КПК України в умовах воєнного стану передбачає обмеження конституційного права особи на недоторканність житла чи іншого володіння, що гарантоване статтею 30 Конституції України спочатку зі сторони законодавця, а вже потім практичної реалізації у кримінальному провадженні. Крім того варто зазначити, що виконання повноважень слідчого судді з розгляду клопотань про дозвіл на обшук та винесення відповідної ухвали покладається на прокурора тільки за наявності одночасно двох умов: 1) у країні повинен бути введений воєнний, надзвичайний стан або проведення антитерористичної операції та 2) слідчий суддя не може виконати у встановлений законом строк свої повноваження. Відсутність однієї з цих умов виключає втручання прокурора в процедуру обшуку, і дана процедура відбувається за загальними правилами зафіксованими в КПК України.

Література

1. Ахтирська Н.М. Поняття обшуку за законодавством України та США. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2013. Вип. 62. С. 275-280.

2. Рибікова Г.В., Грекова Л.Ю. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2016. № 2(39). С. 183-187.

3. Конституція України від 28 чер. 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

УДК 343.424(043.2)

Ковтун О.І., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОТЕРПІЛИЙ ВІД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ (СТ. 180 КК УКРАЇНИ)

У кримінальному праві України потерпілий є елементом об'єкта кримінального правопорушення і на відміну від кримінального процесуального законодавства законодавче визначення у кримінальному відсутнє. Існують різні позиції та думки вітчизняних вчених-криміналістів про визначення і класифікацію поняття «потерпілого від кримінального